

Nyhet

Arvefjender danner regering i Grønland

Nyhet

Regeringskris i Sverige innebär mindre
pengar till arbetslivet

Portrett

Gerd Kristiansen: norsk LO-leder med
stål i ryggen

Nyhet

Island: Pappaledigheten på tilbakagång

12. Desember 2014

Nyhetsbrev fra Arbeidsliv i Norden 9/2014

Nyhetsbrev fra Arbeidsliv i Norden 9/2014

Tema: Delingsøkonomien utfordrer fagforeningene i Norden

ARBEIDSLIV I NORDEN

Arbeidsforskningsinstituttet Høgskolen i
Oslo og Akershus Postboks 4 St. Olavs
plass 0130 Oslo

UTGIVER

Arbeidsforskningsinstituttet HIOA,
På oppdrag fra Nordisk ministerråd

ANSVARLIG REDAKTØR

Berit Kvam

EMAIL

ainredaksjon@gmail.com

WEB

www.arbeidslivinorden.org

Nyhetsbrevet utgis i en e-postutgave,
som kan bestilles gratis fra
www.arbeidslivinorden.org

ISSN 0809-9456 tildelt: Arbeidsliv i
Norden (online)

Innhold

Leder: Nye tendenser skjerper sansene	3
Varför äga när man kan hyra? Delningsekonomin och arbetslivet.....	4
Hotell hotas av hyrestjänst	7
Delningsekonomin förändrar tjänstemarknaden .	10
Politisk opråb: Gør Norden til vækstcenter for deleøkonomi	13
Gerd Kristiansen: norsk LO-leder med stål i ryggen.....	15
Kvinner kan avgjøre den nordiske modellens framtid	19
Arvefjender danner regering i Grønland.....	23
Direkt från Mariehamn: Ett steg närmare jämfärdade löner	25
Regeringskris i Sverige innebär mindre pengar till arbetslivet	26
Island: Pappaledigheten på tillbakagång	27
Laval-målet: Svenska regeringen vill ge facket mer makt	28

Leder: Nye tendenser skjerper sansene

I OECD er det liten tvil om at det er Norden som har klart seg best gjennom krisa med lav arbeidsløshet, høy sysselsetting og lav ulikhet. Men det gjelder å ikke ta godene for gitt. Nye tendenser skjerper sansene. Det organiserte arbeidslivet er utsatt for press. Samtidig brer delingsøkonomien seg i et uoversiktlig tempo. Arbeidsliv i Norden tar tendensene på pulsen.

KOMMENTAR

11.12.2014

TEKST BERIT KVAM

Kjernen i den nordiske modellen er samarbeidet mellom sterke parter i arbeidslivet og med myndighetene. Nå skrur det seg til på hjemmebane for den norske arbeids- og sosialministeren. Fagforeninger går til det uvanlige skritt å varsle politisk streik. Fagbevegelsen mener den norske regjeringen med sitt forslag til ny arbeidsmiljølov vil demontere rettighetene arbeidstakere har opparbeidet seg gjennom generasjoner. I portrett snakker den norske LO-lederen om hva LO mener står på spill.

Arbeidstakernes rettigheter utfordres i mange europeiske land. På nordisk arbeidsministtermøte, der den nordiske modellen ble diskutert, advarte den svenske arbeidsministeren mot utviklingen av et prekariat, en underklasse med dårlige arbeidskontrakter og dårlige arbeidsforhold som vi ser tendenser til i Europa. Også i Sverige, sa hun, har arbeidsvilkårene blitt dårligere.

Samtidig ser vi utviklingen av en ny og nettbasert delingsøkonomi. Denne er tema i fokus i desember.

Delingsøkonomien er på kort tid blitt et globalt fenomen. Det begynte med tjenester og ting som kan deles eller brukes i felleskap som biler, boliger, sykler i kombinasjon med en digital markeds plass der tilbydere og kjøpere kan møtes. Uber som er en bildelingstjeneste som prøver å etablere seg i Norden, ble startet opp av et par unggutter med hjemmekontor i San Fransisco. Idag er det virksomt i 250 byer i 50 land. Den kanskje mest fremgangsrike tjenesten er ifølge vår korrespondent i Finland amerikanske Airbnb, som tilbyr husrom. For ett år siden var kapasiteten i Finland via Airbnb tilsvarende et middelstort hotell. Året etter var kapasiteten fire hotell. Hotellbransjen er bekymret og vil ha en lovgivning der alle tilbydere stiller likt.

Fenomenet brer seg. I Sverige har det dukket opp en rekke digitale markeds plasser som tilbyr enkle nabotjenester og service av ulikt slag. Norden kan bli et blomstrende senter for delingsøkonomiske eksperimenter til gavn for hele samfun-

net, men politikerne sover i timen, sier den danske politiker Charlotte Fischer. Hun advarer likevel mot at dette kan føre til et B-arbeidsmarked hvis ikke det tas grep.

Norden vil profilere seg i glansen av den nordiske modellen. Men hva skjer med modellen hvis arbeidstakernes rettigheter svekkes? Eller arbeidslivet blir et uorganisert nettverks møtested? Gir det grunn til å skjerpe sansene?

Frukost på terrassen på en av de många lägenheter som Airbnb kan erbjuda i Rom.

Varför äga när man kan hyra? Delningsekonomin och arbetslivet

Uber, Netflix och Airbnb är namn som förknippas med delningsekonomin, ett uttryck som försöker beskriva de snabba ändringar som sker i hur varor och tjänster konsumeras. Man hyr istället för att äga; man byter, delar, lånar eller ger bort. Ny teknik möjliggör nya transaktioner och påverkar i sin tur arbetslivet.

TEMA

11.12.2014

TEXT OCH FOTO: BJÖRN LINDAHL

Vad har egentligen taxitjänsten, leverantören av filmer och övernattnings tjänsten som döljer sig bakom företagsnamnen ovanför gemensamt?

Svaret är att de alla utnyttjar ny teknik och Internet till att para ihop tjänster eller varor med konsumenter, som i sin tur delar med sig av sina erfarenheter. En central tanke för delningsekonomin är att när information om en vara eller tjänst

delas, ökar värdet av den varan eller tjänsten, för företaget, individen och samhället.

Som ofta fallet är vid genomgripande förändringar finns det både vinnare och förlorare. Delningsekonomin började som en konsumentkritisk gör-det-själv-kultur. Men den kan lika gärna vara tjänsten som sågar av just den gren du sitter på, som när Uber utmanar hela världens taxibolag. Eller också ändrar delningsekonomin hur en vara eller tjänst produceras. När Netflix erbjuder sina kunder att strömma filmer och TV-serier utan reklamavbrott, ger det samtidigt tittarna möjlighet att se flera avsnitt efter varandra. Det behövs inte längre "cliffhangers" i slutet av varje avsnitt. Med sina logaritmter kan Netflix också föreslå nya filmer, baserat på vad du själv och andra kunder sett.

Äger du en elektrisk borr?

Rachel Botsman är en författare som tidigt utforskade delningsekonomin i sin bok "What's mine is yours". När hon håller föredrag brukar hon be alla i publiken som äger en elektrisk borr att räcka upp en hand. Det brukar bli en skog av händer.

- Vet ni att en elektrisk borr i genomsnitt används 12-13 minuter under sin livstid? frågar hon.

- Vad vi behöver är hålet, inte borren. Så varför inte bara hyra en borr, eller ännu bättre, hyra ut din egen borr och tjäna lite pengar på den?

Kanske började det med fildelningstjänster där ungdomar kopierade den musik och de filmer som de köpt. Du kan få vad som finns på min dator om jag får vad som finns på din. Med tillräckligt många datorer ihopkopplade var det alltid någon som hade det man var på jakt efter. För konsumenterna som vuxit upp med Internet är det en självklarhet att dela kunskap med varandra – också som konsument. Därför slår Trip Advisor ut Lonely Planet som reseguide. Den ena ändras från dag till dag när tusentals anonyma hotell- och restauranggäster berättar om sina erfarenheter. De traditionella resguiderna skrivs av anställda och frilansare och kommer bara en gång per år. Bokförlag som Lonely Planet, som sålt 120 miljoner guideböcker, har sett försäljningen rasa med 40-46 procent sedan 2008.

Luftmadrassen gav idén

Eller ta Airbnb som ett annat exempel från resebranschen. Det är ett företag som startades för bara sex år sedan av Joe Gebbia och Brian Chesky. De var två nyutbildade formgivare som hyrt en vindsvåning tillsammans i San Francisco och som behövde kontanter för att betala hyran. I oktober varje år präglas staden av en gigantisk designkonferens som gör att alla hotellrum är utsålda flera månader i förväg. De två vännerna köpte in tre luftmadrasser och erbjöd sig att laga frukost till de som nappade på erbjudandet. Förtjänsten blev tusen dollar på en vecka men de gjorde också en ännu mer värdefull erfarenhet. De såg att det inte bara var 20-åringar

som hörde av sig, som de själva hade trott, utan personer med olik bakgrund och ålder.

De beslöt sig för att starta ett företag som till en början hade som affärsidé att erbjuda enkla övernattningar under stora konferenser. På engelska döptes företaget till Air-bed-and-breakfast, vilket förkortades till Airbnb. Snabbt växte emellertid verksamheten så att den idag omfattar allt från de enklaste lägenheter till hela slott som hyrs ut.

För den som hyr ut är det gratis att annonsera på Airbnbs hemsida. Uthyraren får själv sätta det pris de anser är fogligt och betalar en avgift till Airbnb. Företaget garanterar att kunderna betalar men håller igen beloppet i 24 timmar ifall kunden anser att han eller hon inte fick det som utlovades. Såväl uthyrarna och gästerna betygsätter varandra vilket gör att de tillägnar sig ett gott rykte. Den nya tekniken gör det lättare att ha förtroende för helt främmande personer.

Tillbaka till byteshandeln

- Vi lever i en global by där vi alla kan efterlikna de band som brukade uppstå när vi möttes ansikte mot ansikte, men i ett omfång och på sätt som aldrig varit möjliga tidigare. Sociala nätverk och ny teknik tar oss tillbaka till den tid då vi byteshandlade och delade med varandra, säger Rachel Botsman.

Det märkliga är att det fungerar. Airbnb har kunder som klagat på att det inte var tillräckligt rent, men ytterst få uthyrare som klagat över att något blivit stulet. Samtidigt finns det frågor omkring verksamheten som myndigheterna måste ta ställning till. Hur ska uthyrarna beskattas? Vem har ansvaret om det börjar brinna i en bostad?

I oktober i år legaliserade San Francisco verksamheten eftersom staden såg att det fanns stora miljövinster och att kapaciteten i staden ökade. Under fotbolls-VM i Brasilien förmedlade Airbnb 100 000 övernattningar.

Under den senaste månaden har Uber etablerat sig i både Danmark och Norge. Det tog bara tio timmar innan företaget polisanmälades i Danmark, några dagar i Norge.

- Vi anser att verksamheten bryter mot lagen på två sätt. Det ena är att det behövs tillstånd och godkännande för att driva en taxicentral. Det finns inte. Det andra är att de som ska köra behöver licens, och det har de inte, sa Hans Edvardsen, direktör i Bymiljøetaten i Oslo.

Uber fungerar så att de som kör använder sin egen bil och fungerar som egna företagare. Uber tar en avgift för att de får använda den app (litet dataprogram i en smarttelefon) som gör att kunderna både kan hitta en taxi och betala för tjänsten.

Uber redan värd 40 miljarder dollar

Uber, som startades 2009, har redan etablerat sig i 250 städer i 50 länder. När det nyligen hämtade in 1,2 miljarder dollar i nytt kapital i en nyemission för att kunna expandera

vidare, skedde det till ett pris per aktie som värdesätter företaget till 40 miljarder dollar.

Även Uber kan innebära stora miljövinster, eftersom antalet bilar som är ute i gatorna minskar när privata bilar fungerar som taxi. Uber har inget arbetsgivaransvar för taxichaufförerna som är egna företagare. Vad de tjänar beror på hur länge de är inloggade på tjänsten och hur många körningar de hinser med. Arbetstiden är extremt flexibel – från 5 till 65 timmar per vecka för Uber-chaufförerna i New York.

Det är bara fantasin som sätter begränsningar för vilka verksamheter som kommer att startas i delningsekonomin. Men enligt Rachel Botsman finns det fyra faktorer som avgör om verksamheten lyckas:

- Det måste finnas en kritisk massa som gör att de som erbjuder en tjänst eller en vara hittar en konsument. Med Internet och smarttelefoner har det skapats möjligheter att para ihop folk och tjänster.
- Det måste finnas en outnyttjad kapacitet – lägenheter som är tomma, bilar som står parkerade 23 timmar om dagen osv.
- Det måste finnas ett förtroende som gör att man byter och handlar med okända personer. Detta underlättas av teknologin som gör det möjligt att bygga upp ett förtroendekapital. Varje transaktion spåras och betygssätts.
- Till sist handlar det också om ett paradigmskifte där det viktiga inte är att äga något. Det är inte CD-skivan, utan musiken som är viktig.

Både myndigheter och fackföreningar kommer att utmanas av delningsekonomin.

Hotell hotas av hyrestjänst

Nya digitala tjänster som sammanför köpare och säljare tar över allt mer av traditionell affärsverksamhet. Den mest framgångsrika av dem alla är amerikanska Airbnb som hjälper folk att hyra ut sina lägenheter. Hotellbranschen kämpar emot.

TEMA

11.12.2014

TEXT: CARL-GUSTAV LINDÉN, FOTO CATA PORTIN

Personliga tjänster och saker som människor kan använda gemensamt - bilar, maskiner, cyklar och bostäder - i kombination med digitala marknadsplatser har på kort blivit ett globalt fenomen som kallas delningsekonomi. Det som började som ideella projekt, till exempel att sova över hos tillfälliga bekanta (Coachsurfing), har fått rent kommersiella drag. Nätjtjänsten Airbnb, grundad i San Francisco 2008 och har gjort det mycket enkelt att vara hyresvärd och gäst och är därför ytterst populär, men också kontroversiell. I New York, där det är förbjudet att hyra ut lägenheter för mindre än en

månad, bor till exempel redan fler gäster i privata lägenheter än i hotellrum.

I Helsingfors bjuds ungefär ettusen boenden ut via Airbnb, men det är inte lätt att få en finländsk hyresvärd att ställa upp och berätta hur tjänsten fungerar. En person svarar att familjen hyr ut sin lägenhet på sommaren och veckoslut då de är bortresta eller befinner sig på landet. En annan värd är villig att berätta, men vill vara anonym.

- Grannarna talar ju om allt och jag vet inte om vad de tycker om det här, säger den kvinna AiN talat med i Helsingfors. Hon har nyss blivit klar med sina högskolestudier och är i behov av pengar. En vän tipsade om tjänsten.

Små intäkter

Sedan början av sommaren har hon och hennes pojkvän hyrt ut sin 38 kvadratmeter stora etta med terrass ett tjugotal gånger mot ett pris på ungefär 60 euro per natt. Några stora intäkter blir det alltså inte och lägenheten måste städas såväl före som efter uthyrningen. De tar emot gäster bara då de själva är bortresta och hittills har allt fungerat bra.

- Men om jag hade mer pengar hyrde jag nog inte ut längre.

De har valt att lita på sina gäster och gömmer inte undan några värdesaker. De flesta gäster kommer från S:t Petersburg i Ryssland. Nu är paret själva på väg på en nästan fyra veckor lång resa till Australien och valde att erbjuda lägenheten via en annan nättjänst för delning i stället, ShareTribe, som utvecklats i Finland.

Det unga paret fick hjälp av en professionell fotograf med åtta bilder, vilket Airbnb betalade, men några andra kontakter har de inte haft med Nordenkontoret i Köpenhamn. Enligt hemsidan ersätter bolaget också skador på upp till 60 000 euro som gästerna orsakat.

- All information finns på deras hemsida.

Kritik

Hotell- och restaurangförbundets vd Timo Lappi ser inte med blida ögon på hur nya tjänsteproducenter etablerar sig utan att vara reglerade i lag. För ett år sedan gjorde förbundet en utredning som visade att Airbnb:s kapacitet i Helsingfors motsvarar ett medelstort hotell. Ett år senare var kapaciteten fyra hotell.

- Verksamheten har utvidgats kraftigt och står utanför lags-tiftningen. Vi har gjort ett förslag till Arbets och näringsministeriet att alla ska ha samma spelregler, säger han.

Hittills har ministeriets tjänstemän följt med utvecklingen, men förbundets mål är att nya tjänster ska regleras och tänker driva frågan när nästa regering gör upp sitt program efter riksdagsvalet våren 2015. Där finns också ett annat problem som förbundet kämpar med, hundratals restauranger landet runt som inte har något utskänkningstillstånd för alkohol utan låter kunderna ta med sig sin egen sprit. Detta är visserligen inte tillåtet, men övervakningen är slapp.

- Med tiden kommer staten att gå miste om tiotals miljoner i skatteintäkter.

Förbundet har också granskat restaurangdagen, ett populärt och folkligt evenemang där alla kan sälja mat mot betalning utan begränsningar, och konstaterar att medlemmarnas försäljning sjunker med tio procent den dagen. Där är ändå linjen att inte ta strid med hobbykrögarna.

Myndigheterna nöjda

Skattemyndigheterna i Finland följer med hur olika delningstjänster utvecklas, men har för tillfället inga planer på att skärpa övervakningen. De delar inte förbundets syn på skattebortfallet.

- Det är så småskaligt och har ingen fiskal betydelse, säger skatteexperten Mervi Hakkarainen vid Skattestyrelsen.

Hon säger att det räcker med att hyresvärdarna redovisar hyresintäkterna med avdrag för sina kostnader.

Airbnb är inte den enda kända amerikanska delningstjänst som dykt upp. Häromveckan etablerade sig taxisajten Uber i Helsingfors, men branschen är hårdare reglerad än i Stockholm där tjänsten är populär. Än så länge fungerar Uberappen inte. I Finland finns dessutom konkurrerande tjänster som estländska Taxify som samarbetar med taxiföretagarna. Dessutom har kollektivtrafiken i storstadsregionen en egen

app, Kutsuplus, där man kan beställa en minibuss till ett väldigt lågt pris som gjort tjänsten mycket populär.

Vishal Nanda är en av de tre grundarna av Servicefinder

Delningsekonomi förändrar tjänstemarknaden

Klippa gräs hos grannen? Eller snabbt få kontakt med en erkänt duktig hantverkare? Allt fler digitala marknadsplatser skapas för att underlätta kontakter mellan utbud och efterfrågan av tjänster. Lösningarna ser olika ut, men två av marknadens egna aktörer spår att den bara är i sin linda.

TEMA

11.12.2014

TEXT OCH FOTO: GUNHILD WALLIN

- Vi är fortfarande små i förhållande till vad marknaden tillåter och vi vill bli som Blocket, fast för tjänster, säger Vishal Nanda, marknadschef på tjänsteförmedlingsbolaget Servicefinder AB i Stockholm.

Servicefinder började för åtta år sedan med att förmedla framför allt bygg- och städtjänster, men antalet kategorier där de förmedlar kontakt mellan kunder och företagare är hela tiden växande. Kunden som behöver hjälp registrerar sitt behov på företagets hemsida och får sedan ett antal

förslag med prisuppgifter från lämpliga hantverkare. Kunden får då del av andra kunders omdömen och vet också att alla hantverkare är kontrollerade. När väl kund och företagare kopplats ihop sköter de själva den ekonomiska delen av affären. Servicefinder tar betalt av de cirka 10 000 företag som är anslutna. Omsättningen har vuxit kraftigt sedan starten och går nu med vinst. De har närmare 60 anställda och kan summera att de under de år företaget funnits har förmedlat mer än 500 000 offerter eller pridförslag till 300 000 medlemmar. I dag är företaget störst på marknaden för tjänsteförmedling och ägs till 70 procent av Schibsted, resten ägs av de tre grundarna Vishal Nanda, Aleksandar Goga och Jeffrey Singh.

Vishal Nanda tar emot i företagets luftiga lokaler på Garnisonen i Stockholm, ett kontorskomplex som sträcker sig över ett kvarter på Östermalm och som rymmer både nya, växande företag men också statliga myndigheter och högskoleutbildningar. Utanför fönstret är decemberdagen grå, men här inne får grävädret konkurrens av Servicefinders orange varumärkesfärg, en gång inspirerad av byggarbetarnas orangeröda hjälmar.

Frågan som ledde till ett företag

Det var en till synes enkel fråga som skapade Servicefinder och som ändrade de tre vännerna Vishal Nandas, Aleksandar Gogas och Jeffrey Singhs liv och riktning. Vishal Nandas pappa hade köpt tomt och var i akut behov av både hantverkare och flytt hjälp. Men han kände inga och bad sonen att dagen därpå fråga vännerna om de hade några tips. Han och vännerna var då 19 år och gick på KTH och Stockholms universitet. Ingen hade några tips att ge den behövande fader, men frågan stannade kvar hos de tre vänner - varför var det så svårt att hitta hantverkare?

- Det var en fredag och det normala hade varit om vi ställt frågan "var är festen?". Istället blev vi sittande hela helgen och skrev ner idéer på servetter och små papperslappar som handlade om hur vi skulle kunna skapa en tjänst som kopplade ihop kunder med bra hantverkare. Det fanns ingen tradition i Sverige att finna bra hantverkare, trots behovet. Men vi såg affären och nytan, berättar Vishal Nanda.

Många faktorer stämde

På den tiden var man hänvisad till yrkesdelarna i telefonkatalogen, vilka inte berättade stort mer om hantverkarens duktighet än namn och adress. Samtidigt fanns i det närmaste en hel befolkning som efterfrågade hantverkshjälp, konstaterade de tre grundarna. En annan viktig faktor var tidpunkten. Sedan 1993 fanns det så kallade ROT-avdraget, som innebar skattelättnader för renovering, ombyggnad och tillbyggnad. På hösten 2006 antog den borgerliga regeringen ett beslut om att också införa ett RUT-avdrag för hushållsnära tjänster, vilket trädde i kraft i januari 2007. Tekniskt var tiden också mogen.

De tre vännerna satte i gång. De hyrde en källarlokal på Norr Mälarstrand, trång och mörk men med en fin adress, och

bestämde sig för att satsa helhjärtat på detta. De skrapade ihop de pengar som behövdes för att bilda aktiebolag och slutade sina utbildningar. Deras föräldrar blev inte glada.

- Det avgörande för att vi bestämde oss var att vi var unga. Vi var orädda och hade inget att förlora när vi satsade på detta oprövade koncept. Efteråt har vi förstått att timingen var viktig, men det visste vi inte då. Däremot var de tre första åren jobbiga privat. Vi kommer från hem med trygga akademiska traditioner och föräldrarna pratade knappt med oss. Vi fick finna energi från annat håll, från mentorer och förebilder, berättar Vishal Nanda.

Konsumenterna har ändrat beteendet

Första året gick åt till att bygga en utveckla en teknisk plattform och att utveckla affärsidén. Det var ett slit med pengar och några löner gick inte att ta ut under de första åren, men så småningom fick en så kallad affärsängel nys om dem och satsade tid och kapital. Under en tid var Bonnier delägare och 2011 köpte Schibsted 70 procent av bolaget. Schibsted äger, förutom den publicistiska verksamheten, bland annat marknadsplatserna Lendo och Blocket.

- Vi är en marknadsplats och vill nå ut. Därför är ett mediehus en bra ägare och det har hjälpt oss till nästa nivå, säger Vishal Nanda.

I dag förmedlar företaget allt fler tjänster, också sådana som inte omfattas av ROT och RUT, till exempel tandläkare, bilmekaniker och bokföring. Ledorden är kontroll, kvalitet och omdömen. Varje tjänst som förmedlas ska vara trygg och det ska vara enkelt. Vishal Nanda beskriver företaget som en slags hantverkarnas agenter.

- Utan ROT och RUT hade nog inte vår tjänsteförmedling funnits, men vi märker också ett ändrat konsumentbeteende. Idag finns en allt större acceptans för att låta andra göra jobbet. Om fem år finns vi i fler länder och förmedlar tjänster inom fler branscher, säger Vishal Nanda.

En växande bransch

När de började var tjänsteförmedlingsfirmorna få, kanske två eller tre. Idag är det ett 40-tal företag i branschen och huvudkonkurrenterna är de traditionella katalogtjänsterna som Hitta.se och Eniro. Att kartlägga omfattningen av tjänsteförmedlingsbranschen idag visar sig inte vara lätt och på Statistiska centralbyrån, SCB, finns ännu inte kategorin i företagsregistret. Hos tjänsteföretagarnas arbetsgivarorganisation, Almega, verkar företeelsen än så länge hamna mellan stolarna och passar inte in varken inom IT- och telekombranschen eller bemanningsföretagen. Mest verkar det vara affärstidningarna som håller ögonen på den nya, men växande branschen.

- Det kommer från USA, kallas för delningsekonomi och är absolut ett växande fenomen. Utvecklingen bygger också på ett förändrat beteende hos kunderna. Människor är upptagna, har lite tid och vill göra det som är kul. Det vi hjälper

till med är surdegarna, sådant som kan vara svårt att få gjort, berättar Robin Szekely som för drygt två månader sedan öppnade Taskrunner, en förmedling av små tjänster.

Hjälpen finns nära

Robin Szekely är utbildad ekonom och har bland annat arbetat på storföretag och på Exportrådet i Sydafrika. Under hela tiden har det legat en idé och grott. Också där var en fars behov upprinnelsen. På lantstället såg han hur fadern och andra grannar gick till den bilkunnige grannen och fick hjälp när bilarna trasslade. Men det fanns ju inte alltid rätt hjälp att tillgå, inte ens för ganska enkla tjänster som att gå ut med en hund, klippa gräs eller bära upp en tung låda på vinden. Hjälpare och behövande behövde helt enkelt kopplas ihop, insåg Robin Szekely.

- Jag började se mer på konceptet och bestämde mig för att jobba med det på heltid. Idén är att man ska kunna få hjälp av personer i vardagen och att de ska finnas nära. Därför tar vi hjälp av en positionsteknik som visar både var den som behöver hjälp finns och den som kan ge hjälpen. Tanken är att ingen ska behöva åka över hela stan för att hjälpa någon ta upp en låda på vinden. På det sättet blir det effektiv resursallokering, säger Robin Szekely.

Efter att ha byggt upp företaget och plattformen under ett och ett halvt år, startade verksamheten för allmänheten i slutet av september. Nyligen gick statliga Almi företagspartner in och han har blivit omnämnd i en rad affärstidningar.

Matchningen är kärnan

Robin Szekely äger huvuddelen av bolaget, men har också en affärsängel som äger en mindre del. Han har ännu inga anställda, men har hjälp av ett par kolleger på konsultbasis. Han förklarar hur det fungerar. Den som vill ha hjälp med något skriver in uppdraget gratis och på en karta visas var uppdraget finns. Den som vill hjälpa till anmäler sitt intresse och den tänkte kunden kan med hjälp av en beskrivning och andras omdömen se om de verkar passa ihop. Trycker kunden på knappen "anlita" ska pengarna sättas in på ett kundmedelskonto. När väl uppdraget är utfört till belåten, godkänns uppdraget och pengarna går till den som hjälpt till. För detta tar Taskrunner en förmedlingsavgift på tio-femton procent. Taskrunner förmedlar information om skatter och regler, men den tjänst företaget tillhandahåller är endast själva matchningen, det vill säga förmedlingen av uppdraget. Inget uppdrag är för litet eller fel. Det kan vara att hyra en födelsedagssångare med lustig dialekt, en fotograf till en tillställning eller borra hål i en vägg. Bara fantasin sätter gränser, säger Robin Szekely.

Framför allt är det ungdomar som jobbar med Taskrunners uppdrag. I dag är det svårt för unga "gröngölingar" att komma in på arbetsmarknaden, konstaterar Robin Szekely, men här får de chansen. Efter ett antal uppdrag har de både ett CV med det de gjort och bedömningar på hur de fullgjort uppdraget.

-Vi är en perfekt brygga mellan de unga och arbetslivet. De får träffa folk och testa olika uppdrag. Vår verksamhet ger unga meriter och fungerar som instegsjobb, säger Robin Szekely som gärna deltar i debatten om ungdomsarbetslösheten.

Politisk opråb: Gør Norden til vækstcenter for deleøkonomi

Norden kan blive et blomstrende center for deleøkonomiske eksperimenter til gavn for hele samfundet, men politikerne sover i timen, vurderer den radikale politiker Charlotte Fischer, som sidder i Rådet for Bæredygtig Erhvervsudvikling, Trængselskommissionen og er medlem af regionsrådet i Region Hovedstaden.

TEMA

11.12.2014

TEKST: MARIE PREISLER

Deleøkonomi kan bane vej for nye, bæredygtige løsninger på en række af de største samfundsproblemer i de nordiske lande. Men det kræver, at politikerne handler nu for at forhindre, at de mange nye deleøkonomiske forretningsmodeller enten dør i fødslen på grund af administrative barrierer

eller udløser et B-arbejdsmarked, hvor mennesker arbejder på slavelignende vilkår.

Det mener Charlotte Fischer, der selv er politiker og medlem af det danske regeringsparti De Radikale.

- Norden har de bedste forudsætninger af alle for at få deleøkonomien til at blomstre til gavn for samfundet, men desværre ser politikerne passivt til, mens deleøkonomien accelererer. Dermed kan vi gå glip af et kæmpe potentiale og risikerer en udvikling på arbejdsmarkedet, som ingen er tjent med, siger hun.

Hun er overbevist om, at de mange nye deleøkonomiske forretningsmodeller, som skyder frem overalt i disse år, kan levere nye og bæredygtige svar på en række af de problemer, som er allersværest at dæmme op for i samfundet i dag, eksempelvis trængsel og trafikproblemer, utryghed, kriminalitet og ensomhed.

- Deleøkonomien gavner både den enkelte og samfundet langt bredere, ikke mindst på klima- og miljøfronten, fordi den reducerer ressourceforbruget. Der er mere end 3.000 ton CO2 at spare hvert år ved at køre sammen, samtidig reduceres trængslen på vejene ved nye deleøkonomiske tjenester på transportområdet som delebilordninger og fælleskørsel, påpeger Charlotte Fischer.

Hun peger på en tjeneste som Gomore, der på få år er vokset til hver dag at kunne sikre mere end 1000 rejsende et lift.

Fjern administrative hurdle

Deleøkonomiske tjenester kan også bidrage til at reducere utryghed og kriminalitet, forudsiger Charlotte Fischer. Eksempelvis pibler det frem med nye nabo-hjælp-ordninger, som er både tryghedsskabende og kriminalitetsforebyggende – som alternativ til overvågningskameraer. Og mange af de nye tjenester inden for fælles madlavning og vi-hjælper-hinanden vil gøre det lettere for ensomme ældre og andre uden et stort personligt netværk at bryde isolationen, forudsiger hun.

At Norden har særlige forudsætninger for at få gavn af deleøkonomi skyldes, ifølge Charlotte Fischer, at tilliden blandt borgerne i Norden er tårnhøj i Norden. Tillid er den vigtigste forudsætning for at turde benytte de nye tjenester. Samtidig er Nordens borgere i forvejen storbrugere af internettet, som deleøkonomien er baseret på.

Hun opfordrer politikerne til hurtigst muligt at iværksætte lovgivning, der både stimulerer og regulerer deleøkonomien. Der er akut brug for at fjerne administrative hurdle og lave klare regler for beskatning og forsikring af deleøkonomiske virksomheder, mener hun.

- Deleøkonomien har brug for gode, klare rammer, så brugerne ved, hvor meget de kan køre eller leje ud uden at få et skattesmæk, og hvilke rettigheder og beskyttelse de har, hvis ting pludselig forsvinder eller går i stykker, eller de selv kommer til skade.

Undgå B-arbejdsmarked

Politikerne må omvendt ikke drukne deletjenesterne i krav om sikkerhed, tilgængelighed og forbrugerbeskyttelse. For

deletjenesterne skal netop ikke udvikles til at være professionelle alternativer til hoteller, taxier, mener hun.

Men der er brug for at udforme minimumskrav til løn- og arbejdsvilkår. Ellers kan det gå helt galt:

- Politikere og arbejdsmarkedets parter er nødt til at blive super skarpe på, hvordan vi forebygger, at deleøkonomi underminerer det arbejdsmarked, vi har i dag. Vi må ikke få et B-arbejdsmarked ad bagvejen med slavelignende forhold for medarbejdere i de nye deleøkonomiske virksomheder.

Trafikstyrelsen har politianmeldt taxadeletjenesten Haxi for at få undersøgt, om den bryder taxalovgivningen, men der er brug for at gå langt mere offensivt til værks for at undersøge behovet for rammer, der favner den nye økonomi, mener Charlotte Fischer.

Hun erkender, at deleøkonomien vil koste job og omsætning i nogle brancher. Til gengæld repræsenterer deleøkonomien en enorm innovation i form af nye forretningsmodeller, som rummer et kæmpe potentiale.

Lav offensiv slagplan

Hun anbefaler Nordens politikere at lade sig inspirere af den britiske premierminister, David Cameron, der har fået lavet en grundig udredning af fænomenet. Den ligger til grund, når han næste forår præsenterer en offensiv slagsplan for Storbritannien som deleøkonomiens mekka. Der er behov for at Norden tænker lige så progressivt og lægge nationale strategier for deleøkonomien, understreger Charlotte Fischer.

- I stedet for at istemme koret af bekymrede bør vi gøre som Portland, Amsterdam og snart også Storbritannien og byde deleøkonomien velkommen. Vi skal give den klare, stærke rammer, så dens innovatører og brugere kan trives og blomstre. Nogle steder skal vi give deleøkonomien fortrinsret, eksempelvis på trafikområdet. Det kræver vakse, fremsynede politikere, der tør tage konfrontationen med de etablerede interesser.

Deleøkonomi er endnu ikke en folkesag i Danmark. Kun tre procent af befolkningen har i løbet af det seneste halve år været aktive deltagere i deleøkonomien enten som giver eller modtager, viser en nylig undersøgelse som TNS Gallup har gennemført for Nordea. Hver fjerde brite benytter online-deletjenester.

Gerd Kristiansen: norsk LO-leder med stål i ryggen

Lufta dirrer. Lederen for den største arbeidstakerorganisasjonen i Norge er kraftig provosert over den blåblå regjeringens arbeidslivspolitik, over mangel på samarbeid og over forslaget til ny arbeidsmiljølov som gir arbeidsgiverne økt rett til å ansette midlertidig. Engasjementet bølger gjennom rommet.

PORTRETT

11.12.2014

TEKST OG FOTO BERIT KVAM

- Jeg føler at dette er en kampsak for norske arbeidstakere. Jeg kjenner at jeg blir utrolig provosert av det som ligger foran oss, sier Gerd Kristiansen til Arbeidsliv i Norden.

To virkedager senere annonserer hun og sekretariatet i LO at det blir streik, politisk streik. Det er første gang det skjer siden 2003. Den gangen som en markering mot budsjettet

under den borgerlige regjeringen. Nå gjelder den blåblå regjeringens forslag til ny arbeidsmiljølov.

Motstanden er sterkt fremme allerede under vårt besøk i Folkets Hus, LOs eget hus på Youngstorget midt i Oslo sentrum. Fra LO-lederens kontor er det utsikt over den tradisjonsrike samlingsplassen for demonstrasjoner av alle slag, og hvert år på arbeidernes frihetsdag, 1. mai, og på kvinnedag-

gen, 8. mars. Politisk streik, som nå varsles, er av det ytterst sjeldne slaget. Det er jo nettopp det den norske modellen skal hindre.

Her er Folkets Hus på den ene siden og det norske sosialdemokratiske parti, Arbeiderpartiets hovedkvarter midt imot, en påminnelse om det faglig-politisk samarbeidet mellom Arbeiderpartiet og LO.

- På enkeltsaker skal jeg være i stand til å samarbeide i et trepartssamarbeid og samhandle uavhengig av hvem som sitter i en politisk posisjon, men det faglig-politiske samarbeidet er det ingen regjering som klarer å ta fra oss. Det står der like fast som det gjorde på attenhundretallet da både LO og Arbeiderpartiet ble opprettet for å fremme arbeidstakernes sak helt inn i myndighetsrommet der saken blir avgjort.

Utsikten burde være formidabel, men Gerd Kristiansen har stengt både sola og utsikten ute.

- Jeg er fra Nord-Norge. Der har vi mørketid nå. Jeg liker ikke sol på denne tida av året. Jeg liker mørketida, den er så flott.

Når Arbeidsliv i Norden møter LO-lederen, er hun smilende og opplagt, og trekker straks opp persiennene når vi spør.

Samarbeidet mellom partene i arbeidslivet, arbeidsgivere og arbeidstakere, og trepartssamarbeidet med myndighetene er kjernen i den norske og den nordiske modellen på arbeidslivsområdet.

- Trepartssamarbeidet, lønnsutviklingen og du kan også si samfunnsutviklingen, for den er vi veldig delaktig i gjennom lønnsdannelsen, skyter LO-lederen inn.

Det er dette partssamarbeidet hun nå mener settes i spill med den blåblå regjeringen.

Det er isfront mellom deg og arbeidsminister Robert Eriksson skrev avisa VG forleden, er det sånn du kjenner det?

- Ja, det er det jo, men det handler jo om sak. Det er jo ikke om personer. Jeg representerer 900000 arbeidstakere. Jeg har et handlingsprogram å forholde meg til som ivaretar arbeidstakernes interesser, og det er det jeg jobber for å innfri når det blir isfront mellom meg og arbeidsminister Robert Eriksson. Jeg sitter jo ikke her og er egenmektig.

Syns du han virker egenmektig?

- Ja, det synes jeg. Vi kan bare bruke eksempelet midlertidig tilsatte i forslaget til ny arbeidsmiljølov der alle hovedorganisasjonene i arbeidslivet, med unntak av Akademikerne, sier nei til midlertidig ansettelse. Det handler ikke om meg som person. Dette har LOs organisasjonen fattet vedtak om.

- Jeg kjenner også at jeg blir ganske overrasket, når jeg hører at arbeidsministeren sier at han er ute etter å flytte makt fra

meg på Youngstorget og til de enkelte arbeidstakere ute på arbeidsplassen. Men LO som organisasjon vil ikke tilbake til den tiden da enkelte arbeidstakere måtte stå på kontoret hos arbeidsgiverne med lua i handa og snakke for sin egen rett, vi vil ikke dit igjen.

Gerd Kristiansen ble valgt til LO-leder på kongressen i mai 2013, for halvannet år siden. Da hadde hun vært nestleder siden 2009. Med sine snart 60 år har hun en lang karriere bak seg som tillitsvalgt på alle nivåer.

Det har vært noen kamper å ta?

- Ja, det er klart at jeg har måttet tole en del på veien. Jeg har stort sett utfordret menn når jeg har stilt til valg, og vunnet de kampene. Det har ikke alltid vært like lett. Det er vel et eksempel på at man må ha stålplanke i ryggen som kvinnfolk, når man skal fremover i et system.

En stålplanke i ryggen.

- Det er veldig mange damer som velger å ikke ta de kampene.

Hun pendler mellom Oslo og Harstad. Der er det midnattssol om sommeren og mørketid om vinteren. Nå er det vinter og mørketid, og det er flott.

Nå vil de blåblå endre arbeidsmiljøloven for å gjøre arbeidsmarkedet mer fleksibelt. Terskelen til arbeidslivet skal bli lavere ved at man gir arbeidsgiverne adgang til å tilsette midlertidig i inntil ett år med den begrunnelse at flere skal komme inn i arbeidsmarkedet.

- Jeg tror ikke at det blir flere stillinger av det, sier LO-lederen.

Er forslaget om midlertidige stillinger det verste ved forslaget til ny arbeidsmiljølov?

- Definitivt ja, fordi du vil få mange flere løsarbeidere. Det betyr mye for den enkelte arbeidstaker og dennes rettigheter, men det betyr også mye for den enkelte bedrift å ikke ha en stabil arbeidsstokk, og det betyr mye for samfunnet som helhet. Hvis du er løst tilknyttet arbeidslivet mister du mange rettigheter. Du mister mulighetene til å utvikle deg innenfor jobben din, du mister muligheter til å få lån i banken. Det betyr veldig mye for enkeltmennesket, bedriften mister kompetanse med løst tilknyttet arbeidstakere og det gjør noe med et arbeidsmiljø.

- Hovedregelen i arbeidsmiljøloven er per i dag faste stillinger, men man vanner dette ut med det lovforslaget ministeren har lagt frem i forhold til midlertidighet. Man lager en generell åpning for midlertidige ansettelser, vi tror ikke det er godt for den enkelte arbeidstaker, vi tror ikke det er godt for den enkelte bedrift og vi tro ikke det er godt for samfunnet.

Næringslivets hovedorganisasjon, NHO, vil ha disse endringene?

- Ja, og da mener jeg bestemt at dette handler om bedrifter som ser på inntjeningen i øyeblikket og ikke på den langsiktige bedriftsutviklingen som de burde være opptatt av, og som i hvert fall LO er opptatt av for å utvikle norsk næringsliv. Jeg tror det er mange av dem som kommer til å våkne opp å se at dette ikke var så smart.

- Det provoserer meg. Klart det gjør det. I stedet for å bygge norsk næringsliv og norsk samfunnsliv, så starter man med å demontere det som det er brukt århundrer på å bygge opp. Det er provoserende for en LO-leder.

Hun etterlyser mer samarbeid med arbeids- og sosialminister Robert Eriksson.

- Vi ser jo ingen hensikt i å sitte ved møtebordet hos arbeidsministeren og bare bli informert.

Jeg kjenner lufta dirre.

- Trepartssamarbeidet opplever vi nærmest ikke-eksisterende i dag. Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd er det forumet han sier han skal revitalisere. Jeg opplever det nå som en ren informasjonskanal for oss, der vi kan sitte og informere hverandre om holdninger og så går arbeidsministeren tilbake og bestemmer seg ut fra et program som han la sammen med samarbeidspartiet Høyre for litt over ett år siden. Det er det som er styrende, ikke hva partene i arbeidslivet mener.

- Vi er interessert i å være med å påvirke hvordan norsk arbeidsliv skal utvikle seg. Det er en del av den norske modellen som vi ynder å snakke godt om når vi reiser utenfor landets grenser. Det er det som er samarbeid. Det andre er diktat.

- Du har ingen nordisk modell lenger hvis du ikke har en fagbevegelse som er med og tar del i samfunnsutviklingen.

Det var dette hun ville fortelle de nye ministrene da de tiltrådte.

- Lønnsdannelsen en del av samfunnsutviklingen. Den har vi vært med å ta ansvar for i oppgangstider som i nedgangstider. Så den norske regjering er til enhver tid avhengig av oss for å få samfunnsmaskineriet til å gå rundt. Jeg mente det var viktig å fortelle dem om vår rolle i samfunnet. Vi kan bare se på de landene som ikke har den samme styrken i fagbevegelsen, som det vi har i Norge.

Jeg er fasinert over hendene, ivrig gestikulerende, og de fine neglene. Hun har hvit fransk manicure. Hun ligner slett ingen slugger av en fagforeningsleder.

I Norge er de to største fagforeningene ledet av kvinner, det er også kvinner som leder de to største arbeidsgiverorganisasjonene, de tre viktigste tankesmiene ledes av kvinner, vi

har en kvinne som statsminister og en kvinne som finansminister og halve regjeringen er kvinner, dette siste tar vi som en selvfølge. Hva tenker du om dette?

- Jeg tenker at kvinner opp gjennom tiden har kjempet for å komme i de posisjonene som det sitter kvinner i dag, men at ingen må tro at likestillingskampen i det norske samfunnet er over, vi kan ikke lene oss tilbake og si at ja! nå har vi oppnådd dette fordi det er mange kvinner i ledende posisjoner. Jeg tror vi må ha likestilling på dagsorden i veldig lang tid fremover. Kjønnssrollemønsteret og hvordan vi har innrettet oss tar det veldig lang tid å snu. Det er jo nedarvet i oss. I hvert fall i min generasjonen har vi fått det inn med morsmelken hvordan innretningen er både i hjemmet og i arbeidslivet. Så likestilling må vi ha på dagsorden og veldig høyt på dagsorden, lenge.

Hva er den viktigste likestillingssaken i dag?

- Den viktigste likestillingssaken i dag er at det er naturlig at det er hele stillinger til kvinner, og at man kan få redusert de stillingene i perioder man har bruk for det, men trenden i dag er stikk motsatt. Jeg synes det er helt forferdelig at kvinner blir tilbudt ti og tjue prosent stillinger i Norsk arbeidsliv i 2014.

For bare kort tid siden møttes lederne for de nordiske sosialdemokratiske partiene og landsorganisasjonene i Norden i SAMAK, Arbeiderbevegelsens nordiske samarbeidsskomite. Her ble NORDMOD 2030 presentert, et felles nordisk forskningsprosjekt om den nordiske modellens utfordringer frem mot 2030.

- Nå har vi fått dokumentert at Den nordiske modellen står seg, sier Gerd Kristiansen.

Hva er utfordringene fram mot 2030 slik du ser det?

- Den største utfordringen er at vi klarer å opprettholde organisasjonsgraden i det norske samfunnet, både på arbeidstakersiden og på arbeidsgiversiden.

- Vi har en organisasjonsgrad nå på pluss 50 prosent, men innenfor enkeltområder i arbeidslivet er det betraktelig dårligere. Det er en utfordring for oss. For hvis vi ikke klarer å opprettholde organisasjonsgraden, svekkes hele den norske modellen.

Arbeidsministeren lytter ikke sier du? Kan det være grunnen?

- Han er den beste medlemsververen vi har for tiden. Vi har en tilvekst på medlemssiden som vi ikke har sett maken til på lang tid. Det tror jeg skjer på bakgrunn av de endringene i arbeidsmiljøloven som nå foreligger. Det synes jeg også er et sterkt signal.

- Nei, altså den dagen vi ikke er representative lenger, kan han gå ut å høre på enkeltarbeidstakere i det uorganiserte ar-

beidslivet, men så lenge vi er de som representerer norsk arbeidsliv, så er det oss han skal høre på.

Nordisk arbeidsministermøte (f. v): Tuire Santamäki-Vuori (FIN), Dagfinn Høybråten (NMRS), Eygló Hardardóttir (IS), Sanne Fandrup (Grøn), Ylva Johansson (SE), Henrik Dam Kristensen (DK), Robert Eriksson (NO), Johan Dahl (FO)

Kvinner kan avgjøre den nordiske modellens fremtid

Kvinnerns høye sysselsettingsgrad er avgjørende viktig for den nordiske modellens fremtid. Det var OECDs Mark Pearsons budskap da forskningsrapporten *The Nordic Model – challenged but capable of reform* ble diskutert på Nordisk arbeidsministermøte.

INNSIKT

11.12.2014

TEKST OG FOTO BERIT KVAM

Forskningsrapporten som ble lansert i forbindelse med 60 års jubileet for et felles nordisk arbeidsmarked på Island i mai, har blitt diskutert i en rekke fora det siste halvåret og fikk også stor oppmerksomhet i Ministerrådet for arbeidsliv i København 20. november.

- La det være helt klart. Analysene viser at den nordiske modellen har klart utfordringene som følge av den økonomiske krisen bedre enn noen annen modell, konstaterte Mark Pearson.

OECDs visedirektør for Seksjon for arbeid, sysselsetting og sosialpolitikk, var en av gjestene som ga innspill til diskusjonen i ministerrådet om fremtiden for den nordiske modellen. Det var også partene i arbeidslivet

sjeføkonom Helle Stensbak i Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) Norge og underdirektør Erik Simonsen i Dansk Arbejdsgiverforening (DA).

Det ble tre innspill til ministrene med tre ulike vinklinger:

Mark Pearson fremhevet kvinnene som den viktigste grunnen til at den nordiske modellen gjør det så bra.

Helle Stensbak la vekt på at lønnsdannelsen spiller en nøkkelrolle i modellen, der samarbeidet mellom sterke parter i arbeidslivet har ført til at nordiske land har et sammenpresset lønnsystem.

Erik Simonsen fra DA pekte på behovet for reformer, og stilte også spørsmål ved om det er riktig å snakke om en nordisk modell:

- Man har en tendens til å snakke om Den nordiske modellen som om det var en og samme ting. Det er mange likheter, men det er også mange forskjeller mellom de nordiske landene. Det oppfattes som positivt, og gjør at vi har et stort læringspotensial.

Simonsen mente at forskjellene særlig har utviklet seg det siste tiåret.

- Det er tydelig når en ser på de enkelte velferdsordninger, sa han og viste til at spørsmålet om det er en modell også reises i ETLA rapporten, The Nordic Model – challenged but capable of reform.

Forskningsrapporten som er finansiert av Nordisk Ministerråd på initiativ fra arbeidsgiverforeningene i Norden, er utført av en gruppe nordiske økonomer i et samarbeid ledet av det finske forskningsinstituttet, ETLA, Research Institute of the Finnish Economy.

Behov for reformer

Den økonomiske krisen har også påvirket de nordiske landene ulikt konstaterte Erik Simonsen.

- Sverige og Norge er mindre påvirket av den økonomiske krisen enn Island, Finland og Danmark, så utfordringene ser veldig forskjellige ut. Det tror jeg også blir tilfellet fremover. Norge står i en særstilling, så danske arbeidsgivere er mest interessert i å se på det Sverige har fått til, sa han og argumenterte for at det er behov for reformer.

- ETLA rapporten viser at de nordiske økonomiene er mer utfordret enn mange andre utviklede økonomier blant annet på grunn av en stor offentlig sektor. I Danmark er det for eksempel sånn at hvis man ser ti år frem i tid vil det være betydelige underskudd i offentlige finanser. I løpet av en tjueårsperiode vil underskuddet være 2,5 prosent av BNP, langt mer enn de nasjonale rammene og et EU-regime tilsier.

- Det er store utfordringer for et land som Danmark. Det tror jeg er det samme for de andre nordiske landene, sa han og

viste til at ETLA rapporten understreker at det er nødvendig med reformer for å gjøre de nordiske velferdsmodellene mer økonomisk holdbare for fremtiden.

- Det tror jeg er en veldig sentral konklusjon som underbygges ved eksempelet med de danske offentlige finanser. Rapporten peker også på at historien viser at de nordiske landene tidligere har klart å gjennomføre nødvendige reformer. Det vil forhåpentligvis også være tilfellet fremover, sa Erik Simonsen, Dansk Arbejdsgiverforening.

Lønnsdannelsen en nøkkelrolle

- Selv om det er forskjeller mellom de nordiske modellene, så har vi klart å få til små inntektsforskjeller, høy velferd og høy produktivitet. Disse tre økonomisk egenskapene er kjernen i den nordisk modellen, sa arbeidstakernes representant Helle Stensbak, og argumenterte for dette:

- At disse tre opptrer samtidig er ikke tilfeldig. En av disse egenskapene, små inntektsforskjeller understøtter de to andre, høy velferd og høy produktivitet. Små inntektsforskjeller fordeler produktivetsgevinsten jevnere i befolkningen og hever det generelle velferdsnivået i økonomien. Små inntektsforskjeller innebærer også relativt høy lønn blant dem med lavest inntekt. Dette fremmer investeringer og øker produktiviteten, og høy produktivitet fremmer høy velferd gitt at vi klarer å holde sysselsettingen oppe.

I dette bildet spiller lønnsdannelsen en nøkkelrolle.

- I Norden har viktige deler av lønnsdannelsen foregått på nasjonalt koordinert nivå med sterke parter i arbeidslivet. Sterke parter både på arbeidstaker og arbeidsgiversiden er nødvendig for å få til nasjonal koordinering av lønnsdannelsen fordi man både klarer å ta hensyn til reallønnsvekst og sysselsettingsnivå.

- I ETLA-rapporten uttrykkes det bekymring for at høye lønnsnivå kan redusere sysselsettingen, men i Norden har vi fått til høy sysselsettingen og en sammenpresset lønnsstruktur.

Derfor er det også viktig å inkludere nye landsmenn i det organiserte arbeidslivet, «i den hvite legale økonomien».

- Det økte arbeidstilbudet som kommer med innvandrerne, må ikke redusere de lokale lønnsnivåene slik at det igjen oppstår en klasse med fattige arbeidstakere. Det var jo det vi klarte å bekjempe med den nordiske modellen, sa Helle Stensbak.

Rapporten tar kvinners sysselsetting for gitt, likevel er dette essensielt for hvorfor den nordiske modellen lykkes så godt, argumenterte OECDs Mark Pearson, som ga ETLA-rapporten skussmålet «A wonderful report».

- Det at den i det hele tatt foreligger er helt spesielt, det ville ikke skjedd i mange andre land. Etter krisen vil de fleste land ikke være villige til å se på utfordringene de står overfor, men snarere være opptatt av PR.

- Dere har også noen flotte økonomer som snakker om politiske tema ut fra den virkelige verden, noe som jeg er redd heller ikke er vanlig i andre land.

Overraskende lite kjønn

- Det som har overrasket oss i OECD er hvor lite kjønn er diskutert i denne rapporten, særlig kvinners sysselsettingsgrad. Hvis vi som ser den nordiske modellen utenfra, skulle peke på noe som kan forklare hvorfor dere har en dynamisk økonomi og høy grad av likhet mener vi at kvinners sysselsettingsgrad er kjernen i dette. Derfor er vi overrasket over at vi ikke har sett mer diskusjon omkring dette temaet i rapporten.

- Et presserende spørsmål fremover vil være hvordan du skal holde en høy sysselsetting blant kvinner og øke pensjonssalderen samtidig som dere må forholde dere til at mange vil ønske å ta seg av eldre slektninger.

Mads Pearson mener dette krever kontinuerlig oppmerksomhet for at politikken skal støtte opp om kvinners sysselsetting.

- Det er bare i Norden man ser en så høy sysselsettingsgrad blant kvinner. Det er ikke naturgitt at det er sånn.

Han mente også at kvinners høye deltakelse i arbeidslivet kan dekke over at nordiske land faktisk ikke gjør det så godt på andre områder.

- Sysselsettingsgraden er ikke like uvanlig når det gjelder menn, og når det gjelder eldre over 65 år, med unntak av Island. Det samme gjelder sysselsettingen blant innvandrere, men svakest er graden av inkludering av funksjonshemmede i arbeidslivet, sa OECDs Mark Pearson som konkluderte med å si at det viktigste for å bevare en dynamisk økonomi er å opprettholde høy deltakelse av kvinner i arbeidsmarkedet.

- Hvis dere taper her ser jeg ikke hvordan den nordiske modellen skal overleve.

Han gjorde også Helle Stenbeks poeng om betydningen av jevn inntektsfordeling i samfunnet til sitt og la til:

- Den sentraliserte lønnsdannelsen gjør at man klarer å håndtere sjokk bedre. Modellen klarer seg bedre enn andre på grunn av høy sysselsetting og høy andel kvinner i jobb, sa OECDs Mark Pearson.

Nordiske land tilpasser seg

- Det er en vesentlig side av den nordiske velferdsmodellen at det er så mange kvinner som deltar på arbeidsmarkedet, bekreftet Danmarks arbeidsminister Henrik Dam Kristensen.

- Det er noe vi har bestrebet oss på, derfor har vi sørget for å bygge ut barnehager og omsorg for barn.

- Den store utfordringen nå er at det kommer mange innvandrere og flyktninger. Danmark har satt i gang reformer for å inkludere innvandrere bedre i arbeidslivet, kommenterte han og pekte på ironien i at den nordiske modellen ved hver krise blir dømt en sikker død.

- Sannheten er at hver gang vi har hatt en krise så står den nordiske velferdsmodellen enda sterkere. Det er vel ingen land blant dem vi kan sammenligne oss med, som har kommet ut av en økonomisk krise, som vi ikke har sett make til siden 30 tallet, med så lave arbeidsløshetstall som de nordiske landene. Og det er vel heller ikke så mange land som har kommet gjennom denne krisen der man kan se at velferdssamfunnet rent praktisk er intakt.

Islands minister Eyglo Hardardóttir har hatt formannskapet i det nordiske samarbeidet i 2014. Hun fortalte at selv om den islandske økonomien fortsatt ikke har så høy rating som den danske med sine A+++, har det vært bred politisk enighet også under krisen om at man skulle satse på velferdssamfunnet og den nordiske modellen.

En utfordring Finland strever med er at sysselsettingen er altfor lav.

- Selv om det finnes mange ledige og mange ledige jobber, får ikke bedriftene tak i den kompetansen de trenger. Ungdomsgarantien er også en utdanningsgaranti, men det er ikke godt nok kjent og det er nødvendig å satse mer på utdanning for alle aldersgrupper. Det belyser ikke ETLA-rapporten godt

nok, mente Finlands representant, statssekretær Tuire Santamäki-Vuori.

Norges arbeidsminister Robert Eriksson understreket blant annet at også Norge har en stor utfordring når det gjelder å inkludere innvandrere i arbeidslivet, og dessuten at det på mange kvinnedominerte arbeidsplasser er behov at flere kvinner som jobber ufrivillig deltid, får tilbud om heltid.

Eldreomsorgen stor utfordring

Sveriges minister Ylva Johansson fulgte også opp tråden fra OECD og sa at eldreomsorgen er den store utfordringen fremover.

- En årsak til at sysselsettingen blant kvinner er høy, er satsingen på utbygging av barneomsorg på 70-tallet.

Nå er utfordringen eldreomsorgen. Rundt 100.000 kvinner har gått ned i arbeidstid med begrunnelse at de må ta seg av eldre slektninger. Dette er en utfordring vi må ta hånd om for å sikre at kvinner fortsatt står i arbeid. Her er det behov for kompetanse og bemanning, og her må vi investere nå. Utfordringen er å finne ut hvordan Norden fortsatt kan være best og klare nye utfordringer.

Hun mente at man i Sverige ikke har sett at lønningene er blitt presset ned, men at det har vært et press nedover når det gjelder arbeidsvilkår.

- Det har blitt en mer utrygg stilling på arbeidsmarkedet, sa Ylva Johansson og advarte sterkt mot et prekariat som vi ser tendenser til på det europeiske arbeidsmarkedet.

Siumuts nye formand Kim Kielsen

Arvefjender danner regering i Grønland

Siumut vandt en knæben valgsejr og har dannet regering med de to borgerlige partier Atassut og Demokraterne. Især det sidste parti var en overraskelse.

NYHET

11.12.2014

TEKST: MADS DOLLERUP-SCHEIBEL, FOTO: JOHANNES JANSSON/NORDEN.ORG

Mange vælgere spærrede øjnene op, da en ny landsstyrekoalition stod klar til at trække i arbejdstøjet efter valget i Grønland den 28. november.

Det socialdemokratiske Siumut vandt en knæben valgsejr med 34,3 procent af stemmerne og fik således udelukkende 326 stemmer mere end det venstreorienterede Inuit Ataqatigiit (IA).

De to store partier fik hver 11 mandater i parlamentet Inatsisartut, der har i alt 31 medlemmer. Og dermed skulle det

socialdemokratiske parti hente opbakning hos enten IA eller hos to mindre partier for at skaffe flertal.

Det var ikke nogen overraskelse, at Siumut lændede sig op af det borgerlige parti Atassut. Men omvendt skrev det andet borgerlige parti Demokraterne grønlandshistorie ved at gå med i en koalition ledet af det socialdemokratiske parti.

Utænkeligt i 2013

Ved valget i marts 2013 ville det have været utænkeligt.

Men efterfølgende er der sket et generationsskifte i flere partier. Og de nye formænd har signaleret vilje til samarbejde.

Partiernes koalitionsaftale bærer overskriften »Fællesskab, Tryghed og Udvikling« og indeholder i alt 29 punkter.

En vigtig faktor, der binder parterne sammen, er, at det skal være tilladt for mineindustrien at udvinde uran.

Det stridspunkt blokerede for Inuit Ataatigiits deltagelse i en regering.

Derudover kan virksomhederne se frem til lempeligere skatteregler, investeringer på lufthavnsområdet skal gøre det nemmere at transportere flere turister til verdens største ø. Og derudover vil koalitionen stramme grebet om de selvstyrejede virksomheder. Størstedelen af bestyrelsesmedlemmerne skal således være fra Grønland, og partierne vil se på mulighederne for at privatisere selskaberne.

Økonomisk krise

Den nye koalition træder til, mens mørke skyer truer den grønlandske økonomi.

En ny opgørelse fra Selvtøret om de offentlige finanser blev offentliggjort i slutspurten af valgkampen. Og den viste, at underskuddet i Landskassen var vokset til næsten 250 millioner kroner.

Beløbet var dermed væsentligt større end det budgetterede underskud for hele 2014, der var på godt 51 millioner kroner.

Så uanset hvem, der vandt retten til at sætte sig ved Landsstyreets mødebord efter valget, venter der en omfattende opgave at få styr på Grønlands økonomiske politik.

Der er flere årsager til, at udviklingen er gået den forkerte vej.

Ikke mindst en stor, ekstraordinær bevilling på 174 millioner kroner tidligere i år til at bekæmpe arbejdsløsheden fylder i regnestykket. Men den vigtigste faktor er, at indtægterne er mindre end ventet.

Grønlanderne ryger og drikker mindre end forudset. Og dermed kommer der færre afgifter i Landskassen. I tilgift betyder afmatningen i samfundet, at borgerne tjener færre penge – og dermed betaler de mindre i skat. Og endelig havde Landsstyret overordentlig store forventninger til et forsøgsfiskeri efter makrel, der også skulle bidrage med afgifter i Landskassen. Rederierne nåede dog ikke helt i mål, og så manglede der pludselig 20 millioner kroner i kassen.

De mindskede indtægter øger desuden kravene til politikerne, når det gælder, hvordan de skal forholde sig til den økonomiske politik. For ud over det aktuelle hul i Landskassen peger alt på, at indtægterne i 2015 og de nærmeste år bliver mindre end ventet. Og det gør det endnu sværere at

indfri de mange valgløfter om velfærdsforbedringer og bedre service, som en del politikere har stillet deres vælgere i udsigt.

Nye formænd

Både det regerende Siumut-parti og oppositionspartiet Inuit Ataatigiit gik til valg med nye formænd som frontfigurer.

Den erfarne politiker Kim Kielsen, der oprindeligt er uddannet i politiet, stod i spidsen for det socialdemokratiske parti under valgkampen, efter at den skandaleramte Aleqa Hammond måtte trække sig.

Han kom ind i Landstinget i 2005, har i flere omgange været landsstyremedlem og har bevist, at han kunne løfte opgaven under valgkampen.

Udfordrerer, Sara Olsvig, er antropolog af uddannelse og har en kortere karriere bag sig i politik. Hun blev valgt ind i Folketinget i 2011, hvor hun stoppede i år, og blev medlem af Landstinget i 2013.

Sara Olsvig blev partiformand i sommer, hvor hun afløste Kuupik Kleist, der i 2009 skrev grønlandshistorie ved at blive den første landsstyreformand, der brød Siumuts monopol på regeringsmagten.

Direkt från Mariehamn: Ett steg närmare jämställda löner

Sjuksköterskorna i vårdfacket Tehy på Åland återvände till jobbet den 11 december efter att ha strejkat nästan tre veckor. De satte hårt mot hårt och det blev en svår konflikt.

KOMMENTAR

11.12.2014

TEXT: HELENA FORSGÅRD

På kort sikt får de några tiotals euro till i sina lönekuvert. På längre sikt bidrar deras ihärdiga kamp förhoppningsvis till att Åland tar ett stort steg framåt mot ett mer jämställt samhälle, åtminstone när det gäller lönenivåerna inom den offentliga sektorn. I uppgörelsen ingår nämligen ett löfte om en arbetsvärdering som ska vara klar och genomförd 2020.

På papperet säger ingen, eller åtminstone väldigt få, emot Tehys krav – att graden av utbildning och ansvar ska synas i lönesättningen. Men i praktiken har kvinnodominerade branscher släpat rejält efter.

Under vårdstrejken utlystes en tjänst som drifttekniker vid Ålands landskapsregering. Personen skulle ha hand om ett par fastigheter och en teknisk utbildning på gymnasialstadiet fordrades. Ett par strejkande Tehy-medlemmar sökte tjänsten – på pin kiv. De sade sig vara stresståliga, flexibla och mycket bra på att jobba på obekväma arbetstider. Och lönen var i stort sett den samma som för en högskoleutbildad sjuksköterska med ansvar för liv och hälsa!

Politikerna säger att kraven på mer jämlika löner mellan olika branscher må vara berättigade men att den rätta tidpunkten för att jämma ut skillnaden inte är just nu. Men Tehy har satt fingret på den ömma punkten och hävdat att den rätta tidpunkten aldrig infinner sig om man bara sitter och väntar. Då går det som det alltid gått – att snälla flickor väntar och blir utan.

Man måste i stället bestämma sig för att den rätta tidpunkten att är just nu och göra de omprioriteringar som krävs, även om de svider för vissa grupper. När sjöfolksförbunden strejkade flitigt på 1980-talet och skärgårdsfärjornas trafik hotades var tidpunkten uppenbarligen alltid rätt – det blev högre löner för att färjorna skulle gå utan uppehåll.

Men vårdstrejken riskerar även att ge Tehy-medlemmarna en besk eftersmak. Sjukhusledningen trollade med knäna för att få vården att fungera under strejken och avdelningar slogs

ihop. Nu har det kommit signaler om att vissa förändringar kanske blir bestående. Eller med andra ord – strejken kanske bidrar till att organisationen slimmas ännu mer och att ett antal arbetsplatser för sjuksköterskor försvinner.

Men de som jobbar kvar kan hoppas på ännu högre löner – om några år.

Regeringskris i Sverige innebär mindre pengar till arbetslivet

Onsdagen den 3 december meddelade Sveriges statsminister Stefan Löfven att det kommer att hållas ett nyval i Sverige den 22 mars 2015. Den rödgröna minoritetsregeringen budget föll i riksdagens omröstning, vilket bland annat innebär att utlovade höjda anslag till Arbetsförmedling och Arbetsmiljöverket uteblir.

NYHET

08.12.2014

TEXT: GUNHILD WALLIN

- Det betyder att vi inte kan utöka inspektionsverksamheten så som vi antagligen hade kunnat göra med mera pengar. Men vi kommer att fortsätta vårt arbete, för uppdraget är ju oförändrat, säger Arbetsmiljöverkets generaldirektör Erna Zelmin-Ekenhem i en intervju till Sveriges Radio.

Mindre pengar till satsningar på arbetsmarknad och arbetsliv är resultatet av att regeringens budget föll och nu ersätts med den borgerliga alliansens budget. Bland annat går både Arbetsförmedlingen och Arbetsmiljöverket miste om utlovade anslagshöjningar.

För Arbetsförmedlingen handlar det nästa år om drygt 500 miljoner i uteblivna förvaltningskostnader. Därutöver försvinner pengar för olika jobbskapande satsningar. Arbetsmiljöverket förlorar ett extra anslag på 100 miljoner kronor. Deras anslag har minskat under åren som gått, vilket bland annat lett till färre arbetsmiljöinspektioner på arbetsplatserna. Detta uppmärksammades särskilt nyligen, när två byggnadsarbetare omkom i arbetet på ett bygge i Stockholm.

Pensionärerna drabbas

Andra satsningar som rör arbetslivet och som nu uteblir är bland annat högre tak för arbetslöshetskassan och att den extra satsning på arbetslivsforskningen som utlovades i regeringsförklaringen. Pensionärer med låga pensioner kommer heller inte få den skattelättnad som utlovats och att taket för sjukpenningen kommer inte att höjas. Särskilda satsningar på äldreomsorg och skolan, bland annat en planerad satsning på lärarlöner faller också. Däremot kommer hushållsnära tjänster, det så kallade Rut att bli kvar i sin nuvarande form. Där hade regeringen aviserat att avdragsrätten för läxhjälp skulle försvinna, men det blir nu kvar, liksom en halverad arbetsgivaravgift för unga.

Budgeten har legat som en skugga över den rödgröna regeringen sedan den tillträdde efter valet i september i år. Redan då stod klart att det var en besvärlig parlamentarisk situation, där socialdemokraternas Stefan Löfven fick i uppdrag att bilda regering. Varken de röd-gröna eller den borgerliga alliansen fick egen majoritet utan Sverigedemokraterna, SD, blev tungan på vågen. I det längsta höll de inne med hur de skulle förhålla sig till budgeten, men under en direktsänd presskonferens dagen innan budgetomröstningen kom beskedet att de skulle rösta på oppositionens budget. Partiets talesman Mattias Karlsson gjorde också klart att de även i framtiden skulle rösta mot varje regerings budget som inte tog avstånd från ökad invandring.

"Allvarligt läge"

Stefan Löfven bjöd redan samma kväll in de fyra allianspartierna till ett möte för att diskutera den uppkomna och besvärliga situationen, men nådde inte fram till en överenskommelse och dagen därpå, den 3 december, röstade alltså riksdagen fram den borgerliga budgeten. En uppenbart besviken Stefan Löfven tillkännagav på en presskonferens kort tid efter omröstningen att han kommer att utlysa nyval.

- Sverige befinner sig i ett allvarligt läge. Regeringen kommer den 29 december besluta att utlysa ett extra val med stöd av regeringsformen. Och vi gör det för att låta väljarna ta ställning i det nya politiska landskap som har uppstått, säger statsminister Stefan Löfven.

Island: Pappaledigheten på tillbakagång

Pappaledigheten år 2000 blev enorm succé på Island. Nyblivna pappor välkomnade möjligheten att vara hemma tillsammans med sina barn. Men trenden har inte fortsatt. Island har nu flera gånger försämrat pappornas inkomstmöjligheter. Familjerna har inte råd med lägre inkomster.

NYHET

08.12.2014

TEXT: GUÐRÚN HELGA SIGURÐARDÓTTIR

Islands pappaledighet infördes för att förbättra pappornas möjlighet till att ta hand om barnen på pappornas egna villkor, men också för att förstärka mammornas ställning på arbetsmarknaden. Enligt reglerna skulle mamman få tre månaders ledighet, pappan skulle få tre månaders pappaledigt och sedan skulle föräldrarna få tre månader att dela på sinsemellan.

Papporna fick 80% av sin lön under pappaledigheten om de inte överskred en på förhand bestämd summa. Den summan har Islands regering nu sänkt flera gånger. Det har gjort att papporna inte kan stanna hemma på samma villkor som tidigare. Nu träder de bara in för att hjälpa mamman.

Lagen hade avsedd effekt

Lektor Ingólfur V. Gíslason vid Islands universitet är del av ett forskarteam som gjort en undersökning om pappaledigheten och föräldrarnas arbetsmarknadsaktivitet på Island. Ingólfur presenterade delar av sina resultat på Nordiska ministerrådets jämställdhetskonferens i Reykjavik i november.

Studien behandlar föräldrar med barn födda 1997, 2003 och 2009. Resultaten visar att lagen hade avsedd effekt. I början var kvinnorna hemma och tog hand om barnen. Men när lagen trädde i kraft ökade pappornas andel i barnomsorgen efter han, samtidigt som mammorna blev aktivare på arbetsmarknaden. När pappornas inkomstmöjligheter senare begränsades fick det snabbt konsekvenser.

- Papporna sprider nu ut pappaledigheten under en längre period och tar inte lika många dagar ledigt varje gång, förklarar Ingólfur Gíslason och anser att det strider mot lagens anda.

Lektorn anser att begränsningen av pappornas inkomstmöjligheter är rena katastrofen. Utvecklingen visar att papporna i mycket högre grad än tidigare kommer in som mammornas medhjälpare i stället för att vara ensamma hemma med barnen under en längre tid.

Ingólfur Gíslason säger att i stället för att förstärka sin roll som pappa och få ett tätare förhållande till barnen samt uppnå erfarenhet i omsorgen, blir pappan bara mammans medhjälpare eller kanske någon slags gårdskarl som börjar pyssla lite med taket.

- I familjerna finns fortfarande den könsrelaterade löneklyftan. De har inte råd med att pappan plötsligt får mycket lägre lön. Pappan tar ledigt när familjen behöver hans krafter eller när det passar hans arbetsplats.

- Han förblir mammans assistent, säger Ingólfur V. Gíslason.

Laval-målet: Svenska regeringen vill ge facket mer makt

EU-anpassningen gick för långt när de svenska lagarna ändrades efter EU-domstolens Laval-målet. Det menar den svenska regeringen som nu har gett en utredning i uppdrag att föreslå regler som ska ge fackförbunden bättre möjligheter att bevaka villkoren för utstationerade arbetstagare. Men arbetsgivarorganisationen Svenskt Näringsliv menar att regeringens ambitioner är oförenliga med EU-rätten.

NYHET

04.12.2014

TEXT: KERSTIN AHLBERG, REDAKTÖR EU & ARBETS RÄTT

Laval-målet rörde en blockad som två fackförbund genomförde för att få ett lettiskt företag att teckna ett vanligt svensk kollektivavtal. När EU-domstolen hade sagt sitt blev Sverige tvunget att begränsa rätten att vidta fackliga stridsåtgärder mot företag som utstationerar arbetstagare. Men de begränsningar som infördes med den så kallade lex Laval gick längre än nödvändigt, anser den nya, röd-gröna regeringen.

Utgångspunkten i lex Laval är visserligen att de utländska arbetsgivarna ska ge sina anställda löner och andra anställningsvillkor i nivå med minimivillkoren i svenska kollektivavtal, men om företagen inte frivilligt skriver på ett avtal om detta med den fackliga organisationen, så kan den inte tvinga dem. Den förra regeringen menade nämligen att det skulle strida mot EU-rätten om fackförbunden kunde vidta stridsåtgärder mot arbetsgivare som på något sätt kan "visa" att deras anställda redan har motsvarande villkor. Problemet är att utan avtal med arbetsgivaren, kan de fackliga organisationerna inte bevaka att arbetstagarna sedan verkligen får de löner och andra villkor som de ska ha.

Kollektivavtal ska värnas

På detta ska det nu bli ändring. Regeringen konstaterar att lex Laval inte värnar kollektivavtalens ställning tillräckligt. Det riskerar att leda till snedstrider mot EU-rätten? vriden konkurrens genom dumpning av löner och andra villkor. Därför ska utstationeringslagen skärpas inom ramen för vad EU-rätten tillåter. Och till skillnad från den tidigare regeringen bedömer den nya att det går att kräva att utländska företag skriver på så kallade bekräftelseavtal, utan att man stöter sig med EU. Med ett sådant avtal får fackföreningen ett skriftligt bevis på vad arbetsgivaren har lovat, som den kan visa upp i domstol om det skulle behövas.

Regeringen har också beställt ett lagförslag om entreprenörsansvar i byggbranschen. Om det ska vara ett kedjeansvar av norsk modell eller om varje företag ska ansvara enbart för sina egna underentreprenörer får utredningen fundera över, likaså om det ska vara ett så kallat strikt ansvar eller om uppdragsgivare som vidtar rimliga kontrollåtgärder ska kunna slippa ansvar för underentreprenörens skulder. Utredningen ska också överväga om entreprenörsansvaret ska utsträckas till fler branschen än byggbranschen.

Strider mot EU-rätten?

De fackliga organisationerna är positiva till de nya tongångarna, även om utredningsdirektiven inte är lika radikala som de möjligen kunde ha väntat sig efter valrörelsens löften om att "riva upp" lex Laval. Svenskt Näringsliv anser å andra sidan fortfarande att det skulle strida mot EU-rätten att kräva "beträffelseavtal".